

خلاصه گزارش:

« مکانیزاسیون کشاورزی در ایران و نقش بانک کشاورزی در توسعه مکانیزاسیون کشور »

عباس خدابخشی^۱

محدودیت منابع در بخش کشاورزی اهمیت انتخاب فناوری‌های مناسب جهت استفاده کامل و بهینه از منابع کمیاب و گران را در تولید مواد غذایی فراوان و ارزان نشان می‌دهد. مکانیزاسیون کشاورزی از یک انتخاب و یک جایگزینی ساده ماشین به جای نیروی کار به ضرورتی جهت افزایش بهره‌وری استفاده از سایر نهاده‌ها تبدیل شده است. فعالیت‌های بسیار انرژی‌بر و فعالیت‌های بسیار کنترل‌بر اولین فعالیت‌های کشاورزی هستند که مکانیزه می‌شوند. دولت‌ها نیز برای تسهیل و تسریع فرآیند مکانیزاسیون با اهدافی چون افزایش تولید، سودآورتر کردن فعالیت‌های کشاورزی از طریق کاهش هزینه‌های تولید، کاهش سختی کار کشاورزی و افزایش جذابیت آن برای سرمایه‌گذاری به اعمال سیاست‌های مکانیزاسیون می‌پردازند.

نسبت تعداد تراکتور در حال استفاده به زمین‌های قابل کشت (هزار هکتار) در جهان ۲۰/۸ و در کشور ما ۱۸/۳ می‌باشد. نسبت تعداد کمباین در حال استفاده به زمین‌های قابل کشت (هزار هکتار) در جهان ۳/۱ و در کشور ما ۰/۶۴ می‌باشد. در این زمینه نه تنها اختلاف بسیار زیادی با کشورهای پیشرو داریم بلکه از میانگین جهانی آن نیز پایین‌تر می‌باشد. همچنین اگر مقایسه‌ای بین کشور ما با کشورهای منطقه نیز صورت پذیرد، نشان دهنده آن است که در بین کشورهای منطقه نیز وضعیت کشور ما نیز چندان مطلوب نمی‌باشد.

ضریب مکانیزاسیون در کشور برای اولین بار در سال ۱۳۸۷ به بیش از اسب بخار در هکتار رسید و در حال حاضر این ضریب ۱/۰۵ اسب بخار در هکتار می‌باشد. کوچک و پراکنده بودن اراضی کشاورزی در کشور، فرسوده بودن بسیاری از ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی، عدم تناسب قیمت ماشین‌آلات کشاورزی با قیمت محصولات کشاورزی، کم‌سودای و بیسودای روستائیان، فقدان تعمیرگاه‌های سیار و ثابت، عدم تناسب ماشین‌آلات خارجی با وضعیت و شرایط آب و هوایی کشور، بالا بودن سن شاغلان در بخش کشاورزی از مهمترین مشکلات و چالش‌های بخش کشاورزی در ایران می‌باشد.

بررسی تجربه‌های موفق در زمینه مکانیزاسیون کشاورزی بیانگر آن است که وجود یک اراده قوی سیاسی و همکاری کشاورزان در خصوص افزایش مکانیزاسیون می‌تواند راه را برای پیشرفت و توسعه مکانیزاسیون هموار می‌سازد.

^۱ - کارشناس اداره کل مطالعات و بررسی‌های اقتصادی

بانک کشاورزی با انعقاد قرارداد با وزارت جهاد کشاورزی نسبت به پرداخت تسهیلات یارانه ای (با بهره کم) به متقاضیان خرید تراکتور و کمباین اقدام می نماید. این تسهیلات با نرخ ۱۲ درصد در سال می باشد که ۹ درصد از محل یارانه و ۳ درصد سهم مشتری می باشد. مدت بازپرداخت این تسهیلات بدون دوران مشارکت مدنی و دوران تنفس حداکثر برای انواع تراکتورهای سبک و متوسط و ادوات خاص ۵ سال و برای تراکتورهای سنگین و کمباین ۷ سال خواهد بود. سهم آورده شخصی در مورد متقاضیان استفاده از این تسهیلات معادل ۱۵ درصد می باشد و تسهیلات مذکور ۸۵ درصد از قیمت ماشین خریداری شده را شامل می شود.

بیش از ۶۱ درصد از تراکتورهای تامین شده و بیش از ۸۰ درصد از کمباین های تامین شده در کشور طی سال های ۸۸-۱۳۷۹ توسط تسهیلات بانک خریداری شده است. این مساله بیانگر تاثیر غیر قابل انکار تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی به عنوان تنها بانک تخصصی در بخش کشاورزی بر افزایش مکانیزاسیون کشاورزی و در نتیجه افزایش ضریب مکانیزاسیون در کشور می باشد.